

Verbindingen in het lexicon van mensen met afasie:

Een onderzoek naar woordvindingsproblemen tijdens herstel aan de hand van de wet van Zipf, WordNet en de leeftijd waarop woorden verworven zijn

Gepubliceerd: 05-03-2013 Laatste bijgewerkt: 26-04-2024

Het doel van dit project is een beter begrip verkrijgen van de rol van lexicale connecties op woordvindingsproblemen in afasie tijdens herstel, door middel van een onderzoek naar de verwervingsleeftijd van woorden in spontane spraak, door middel van...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Overige aandoening
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON39046

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Verbindingen in het lexicon van mensen met afasie

Aandoening

- Overige aandoening
- Centraal zenuwstelsel vaataandoeningen

Synoniemen aandoening

afasie, taalstoornis door hersenletsel

Aandoening

verworven taalstoornis

Betreft onderzoek met
Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universiteit Utrecht
Overige ondersteuning: Ministerie van OC&W

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: Afasie, Herstel, Quantitatieve methodes, Spontane spraak

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

De primaire onderzoeksvariabelen zijn de gemiddelde verwervingsleeftijd, het aantal connecties in WordNet en de hellingshoek van de woordfrequentiedistributie per testmoment per persoon. Gecombineerd geven deze variabelen een goede schatting van het aantal lexicale verbindingen per woord.

Secundaire uitkomstmaten

Het tweede doel van deze studie is het voorspellen van het verschil in score op (onderdelen van) de AAT tussen vroege en latere fases van afasie op basis van de parameters die onderzocht worden in het licht van het eerste onderzoeksdoel. De onderzoeksvariabelen zijn derhalve dus dezelfde als de primaire onderzoeksvariabelen.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Doel van dit onderzoek is het onderzoeken van de rol van connecties tussen woorden in het mentale lexicon van mensen met woordvindingsproblemen als gevolg van afasie, door middel van spontane spraak. Mensen met afasie zijn gevoelig voor de leeftijd waarop woorden verworven zijn: woorden die eerder verworven zijn worden gemakkelijker verwerkt (Cuetos, Monsalve & Pérez, 2005). Deze gevoeligheid voor de verwervingsleeftijd ontstaat waarschijnlijk doordat de hoeveelheid lexicale connecties van deze woorden hoger is dan voor laat verworven woorden (Juhasz, 2005; Stuyvers & Tenenbaum, 2005). Ook is het aangetoond dat lexicale connecties het meest efficiënt georganiseerd zijn als de distributie van het aantal lexicale connecties per woord een machtsfunctie volgt die de wet van Zipf genoemd wordt (Ferrer i Cancho & Solé, 2003). De distributie van lexicale connecties bepaalt ook de woordfrequentiedistributie, die om die reden ook de wet van Zipf volgt (Ferrer i Cancho & Solé, 2003). Dit project combineert drie methoden om lexicale connecties te onderzoeken, die samen goed inzicht zullen verschaffen in de rol van lexicale connecties in afasie: verwervingsleeftijd, woordfrequentiedistributies en het aantal connecties van woorden in WordNet, een digitale database ontworpen als benadering van het lexicon. Als de verwervingsleeftijd een rol speelt in het gemak waarmee woorden uit het lexicon opgehaald worden, dan zullen mensen met afasie tijdens hun herstel een groeiend aantal woorden met een laag aantal connecties kunnen gebruiken. Dit zou dan gereflecteerd zijn in een groeiend aantal woorden met een late verwervingsleeftijd en met een laag aantal connecties in WordNet, en in een veranderde hellingshoek voor de wet van Zipf. Dit project test deze hypothese door middel van spontane spraak van mensen met afasie gedurende de eerste acht maanden van hun herstel, verkregen door middel van drie verschillende taken gericht op de elicitatie van spontane spraak. Spraak van mensen met afasie zal op drie verschillende momenten opgenomen worden (twee, vijf en acht maanden na het ontstaan van de afasie), en zal vergeleken worden met de spontane spraak van gematchte gezonde deelnemers.

Doel van het onderzoek

Het doel van dit project is een beter begrip verkrijgen van de rol van lexicale connecties op woordvindingsproblemen in afasie tijdens herstel, door middel van een onderzoek naar de verwervingsleeftijd van woorden in spontane spraak, door middel van de distributie van connecties in WordNet van de voorkomende woorden en door middel van een onderzoek naar de wet van Zipf in woordfrequenties. Samen zullen deze metingen goed inzicht geven in de rol van lexicale connecties in woordvindingsproblemen door afasie.

Primaire doelen:

- [1] Het bepalen en vergelijken van de distributie van geschatte verwervingsleeftijd, woordfrequenties en het aantal connecties in WordNet van zelfstandige naamwoorden en werkwoorden in de spontane spraak van mensen met en zonder afasie;
- [2] Het volgen van de veranderingen in de distributie van geschatte verwervingsleeftijd, woordfrequenties en het aantal connecties in WordNet van

zelfstandige naamwoorden en werkwoorden in de spontane spraak van mensen met afasie tijdens hun herstel.

Secundair doel:

Het voorspellen van het verschil in score op (onderdelen van) de AAT tussen vroege en latere fases van afasie op basis van geschatte verwervingsleeftijd, woordfrequenties en het aantal connecties in WordNet van zelfstandige naamwoorden en werkwoorden in de spontane spraak van mensen met afasie, als eerste stap naar de ontwikkeling van een nieuwe methode voor de evaluatie van kwantitatieve en kwalitatieve veranderingen in het mentale lexicon van mensen met afasie.

Onderzoeksopzet

Deelnemers zullen onderworpen worden aan twee tests om de ernst van hun afasie vast te stellen wanneer dit nog niet gedaan is, of de resultaten van deze test zullen verkregen worden van hun logopedist. Alle deelnemers zullen drie taken uitvoeren die gericht zijn op het uitlokken van spontane spraak. Deelnemers zullen drie keer getest worden, met 2 maanden intervals.

De verkregen spontane spraak zal getranscribeerd worden, waarna de woordfrequentiedistributie opgesteld kan worden en voor elk voorkomend inhoudswoord de verwervingsleeftijd en het aantal connecties in WordNet opgezocht kan worden.

Inschatting van belasting en risico

Deelnemers worden niet blootgesteld aan enige gezondheidsrisico*s. Deelnemers worden gevraagd twee taaltesten af te leggen, met als doel de mate van woordvindingsproblemen vast te stellen. Ook worden ze gevraagd één niet-talige test af te leggen, met als doel voor algemene cognitieve problemen te controleren. Daarna volgen drie experimentele taken, gericht op het ontlokken van spontane spraak in een zo natuurlijk mogelijke situatie. Deelnemers kunnen op elk moment besluiten om uit het onderzoek te stappen, zonder verdere consequenties.

Contactpersonen

Publiek

Universiteit Utrecht

Trans 10

Utrecht 3512 JK
NL

Wetenschappelijk

Universiteit Utrecht

Trans 10
Utrecht 3512 JK
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)
65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

Deelnemers met afasie

- A) Beroerte in de linker hersenhelft
- B) Patiënten die - als gevolg van hun beroerte - gediagnostiseerd zijn met niet-vloeiende afasie (door hun eigen logopedist)
- C) Tussen de 7 en 9 weken na ontstaan van de afasie
- D) Tussen de 18 en 70 jaar oud en wilsbekwaam
- E) Normaal gehoor of gecorrigeerd tot normaal
- F) Moedertaalsprekers van het Nederlands
- G) Rechtshandig
- H) In staat om voldoende spraak te produceren, ingeschat door hun logopedist; Gezonde controle-deelnemers
- A) Gezonde mannen en vrouwen
- B) Tussen de 18 en 70 jaar oud, gematched aan de deelnemers met afasie op leeftijd (+/- 5 jaar), sekse, regio en educatieniveau.
- C) Normaal gehoor of gecorrigeerd tot normaal
- D) Moedertaalsprekers van het Nederlands

E) Rechtshandig

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

Deelnemers met afasie

A) Bekende taal- of spreekproblemen vóór het oplopen van hersenschade

B) Ernstige concentratieproblemen

C) Neglect, hemianopsia of andere visuele problemen

D) Globale of vloeiende afasie

E) Verbale dyspraxie; Gezonde controle-deelnemers

A) Taal- of spraakproblemen in het verleden

B) Hersenbeschadiging

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen
Onderzoeksmodel:	Anders
Toewijzing:	Niet-gerandomiseerd
Blinding:	Open / niet geblindeerd
Controle:	Geneesmiddel
Doel:	Algemeen wetenschappelijk

Deelname

Nederland	
Status:	Werving gestopt
(Verwachte) startdatum:	26-08-2013
Aantal proefpersonen:	30
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO

Datum: 05-03-2013

Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Utrecht (Utrecht)
Goedgekeurd WMO	
Datum:	12-11-2013
Soort:	Amendement
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Utrecht (Utrecht)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL39437.041.12